

Informacje ogólne - Łotwa

SPIS TREŚCI

- 1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?
- 2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?
- 3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachówek)?
- 4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?
- 5 Jaki organ jest właściwy:
  - 5.1 w sprawach dziedziczenia?
  - 5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?
  - 5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?
  - 5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?
- 6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)
- 7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?
- 8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?
- 9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?
  - 9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?
  - 9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?
  - 9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?
- 10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Zgodnie z art. 418 kodeksu cywilnego (Civillikums) testamentem jest każde jednostronne rozrządzenie dokonane przez osobę na wypadek śmierci, które dotyczy całości lub części majątku lub poszczególnych rzeczy lub praw. Zgodnie z art. 420 kodeksu cywilnego testament może sporządzić każda osoba z wyjątkiem małoletniego. Małoletni, którzy ukończyli 16 rok życia, mogą

sporządzić testament obejmujący składniki majątku będące ich własnością (art. 195 kodeksu cywilnego). Prawo do sporządzenia testamentu przysługuje również osobom objętym kuratelą (*aizgādñība*). Należy jednak zauważyć, że zgodnie z art. 421 kodeksu cywilnego osoby niezdolne do wyrażenia swojej woli nie mają zdolności testowania.

W kodeksie cywilnym wyróżnia się dwie formy testamentów: testamenty publiczne (*publīks*) i testamenty prywatne (*privāts*).

Testamenty publiczne sporządza się przed notariuszem albo przed sądem rodzinnym (*bārņtiesa*). Testament publiczny musi zostać sporządzony w obecności spadkodawcy. Za oryginał testamentu publicznego uznaje się dokument wpisany do rejestru dokumentów prowadzonego przez notariusza lub konsula bądź dokument wpisany do rejestru testamentów prowadzonego przez sąd rodzinny. Po podpisaniu oryginału testamentu spadkodawca otrzymuje odpis testamentu.

Jeżeli chodzi o testamenty prywatne, zgodnie z art. 445 i 446 kodeksu cywilnego testamenty te uznaje się za ważne wyłącznie w przypadku, gdy zostały sporządzone przez spadkodawcę i prawidłowo odzwierciedlają jego ostatnią wolę. Testament prywatny sporządza się na piśmie. Spadkodawca musi sporządzić testament w całości własnoręcznie i złożyć na nim własnoręczny podpis (testament holograficzny).

Zgodnie z art. 604 kodeksu cywilnego testament, w którym dwie osoby lub większa ich liczba wskazują siebie nawzajem jako swoich spadkobierców w ramach jednego dokumentu, określa się mianem testamentu wspólnego (*savstarpējs testaments*). Jeżeli jednak na mocy testamentu powołanie jednej osoby do spadku jest uwarunkowane ważnym powołaniem drugiej osoby do spadku, przy czym to powołanie może być ważne lub może nie być ważne wyłącznie w połączeniu z drugim powołaniem, testament określa się mianem testamentu wzajemnego (*korrespektīvs*).

W art. 639 kodeksu cywilnego przewidziano możliwość dziedziczenia na podstawie umowy, zgodnie z którą jedna ze stron przyznaje drugiej stronie prawo do spadku, który pozostawi w przyszłości, lub do jego części, bądź kilka stron przekazuje sobie nawzajem takie prawa. Tego rodzaju umowę określa się mianem umowy o spadek. Na podstawie umowy o spadek jedna ze stron może również dokonać zapisu na rzecz drugiej strony lub osoby trzeciej. Na podstawie umowy o spadek nie można wyłączyć nikogo z dziedziczenia.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Jeżeli rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci dokonano w formie dokumentu urzędowego (aktu notarialnego, testamentu poświadczonego przez sąd rodzinny), testament rejestruje się w publicznym rejestrze testamentów (*publisko testamentu reģistrs*). Rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci, których dokonano w formie dokumentu prywatnego, nie podlegają obowiązkowi rejestracji, chyba że zostały oddane na przechowanie notariuszowi lub sądowi rodzinnemu.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachówek)?

Spadkodawca może swobodnie rozrządzać całym swoim majątkiem na wypadek śmierci, z tym że osoby uprawnione do zachowku muszą otrzymać przysługujący im zachówek. Osobom uprawnionym do zachowku przysługuje z tytułu zachowku wyłącznie roszczenie pieniężne.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Zgodnie z kodeksem cywilnym dziedziczyć mogą małżonkowie, krewni i osoby przysposobione.

Przysposobiony i jego zstępni dziedziczą po przysposabiającym lub jego krewnych. Zstępni przysposobionego dziedziczą po nim, podobnie jak przysposabiający lub jego krewni. Spadkobierca należący do dalszej grupy dziedziczenia nie dziedziczy, jeżeli spadkobierca należący do bliższej grupy dziedziczenia wyraził wolę dziedziczenia.

Małżonek dziedziczy wraz ze spadkobiercami z pierwszej, drugiej lub trzeciej grupy dziedziczenia. Udział małżonka dziedziczącego wraz ze spadkobiercami z pierwszej grupy odpowiada udziałowi przypadającemu dzieciom, o ile wolę dziedziczenia wyraziło mniej niż czworo dzieci; jeżeli wolę dziedziczenia wyraziło czworo dzieci lub większa ich liczba, wówczas małżonek dziedziczy jedną czwartą spadku. Małżonek dziedziczący wraz ze spadkobiercami z drugiej lub trzeciej grupy otrzymuje połowę spadku. Małżonek dziedziczy całość spadku, jeżeli nie ma żadnych spadkobierców należących do pierwszej, drugiej lub trzeciej grupy dziedziczenia, lub jeżeli spadkobiercy z tych grup dziedziczenia nie wyrażą woli dziedziczenia.

Krewni spadkodawcy dziedziczą w określonej kolejności, która zależy częściowo od rodzaju pokrewieństwa, a częściowo od stopnia pokrewieństwa. Na potrzeby ustalenia kolejności dziedziczenia spadkobierców ustawowych dzieli się na cztery odrębne grupy:

1. w pierwszej grupie dziedziczą, niezależnie od stopnia pokrewieństwa, wszyscy ci zstępni spadkodawcy, pomiędzy którymi a spadkodawcą nie ma żadnych innych zstępnych, którzy byliby uprawnieni do dziedziczenia;

2. w drugiej grupie dziedziczą wstępni najbliżej spokrewnieni ze spadkodawcą, a także jego rodzeństwo rodzone i dzieci rodzeństwa rodzonego, które nie dożyło otwarcia spadku;
3. w trzeciej grupie dziedziczy rodzeństwo przyrodnie spadkodawcy, a także dzieci rodzeństwa przyrodniego spadkodawcy, które nie dożyło otwarcia spadku;
4. w czwartej grupie dziedziczą pozostali krewni w linii bocznej najbliżej spokrewnieni ze spadkodawcą, niezależnie od tego, czy ze spadkodawcą łączy ich stosunek pokrewieństwa pełnego (*pilnīga radniecība*) czy pokrewieństwa przyrodniego (*nepilnīga radniecība*).

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Notariusz.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Notariusz.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Notariusz.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Notariusz.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Po otwarciu spadku spadkobierca musi oświadczyć, czy zamierza przyjąć spadek. W tym celu spadkobierca składa u notariusza wniosek o poświadczenie dziedziczenia. Notariusz wszczyna postępowanie spadkowe, ogłasza otwarcie spadku, ustala osoby uprawnione do dziedziczenia i sporządza akt poświadczenia dziedziczenia.

Jeżeli dziedziczenie odbywa się na mocy rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci, dokument należy przekazać notariuszowi, który odczytuje go na głos i potwierdza jego ważność, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Również w tym przypadku spadkobierca jest zobowiązany do oświadczenia woli przyjęcia spadku. Jeżeli spadkodawca powołał zapisobiercę, zapisobierca także zostanie wskazany w akcie poświadczenia dziedziczenia.

Prawo łotewskie nie reguluje kwestii związanych ze zniesieniem i działem majątku spadkowego. Spadkodawca może dać tego rodzaju dyspozycje testamentowe, ale zdarza się to stosunkowo rzadko. Po potwierdzeniu przez notariusza uprawnienia spadkobierców do dziedziczenia, spadkobiercy mogą zachować współwłasność majątku spadkowego albo mogą dokonać działu spadku, zawierając umowę o dział spadku. Jeżeli nie wszyscy spadkobiercy wyrażą zgodę na dokonanie działu spadku, osoby, które chcą dokonać tej czynności, mogą wszcząć postępowanie sądowe dotyczące działu spadku.

Przepisy przewidują sprzedaż majątku spadkowego jedynie w sytuacji, w której spadkodawca nie pozostawił żadnych spadkobierców, a majątek został uznany za spadek bezdziedziczny przypadający państwu. Jeżeli zgłoszą się wierzyciele, majątek sprzedaje się na licytacji komorniczej. W przypadku braku wierzycieli decyzję dotyczącą rozporządzenia majątkiem podejmuje urząd skarbowy (*Valsts ieņēmumu dienests*).

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Jeżeli chodzi o regulacje dotyczące zapisobierców, art. 500 kodeksu cywilnego przewiduje sytuację, w której spadkodawca zapisuje danej osobie jeden określony przedmiot, a nie powołuje jej do całości lub części spadku; przekazany przedmiot określa się mianem zapisu (*legāts*), a osobę, na rzecz której dokonano zapisu, nazywa się zapisobiercą (*legatārs*).

Zapisobierca musi złożyć u notariusza wniosek o poświadczenie dziedziczenia. Jeżeli zostało sporządzone rozrządzenie majątkiem na wypadek śmierci, należy je przedłożyć notariuszowi, który je odczyta na głos. Po upływie okresu na przyjęcie spadku wyznaczonego przez notariusza (co najmniej 3 miesiące) lub przewidzianego w kodeksie cywilnym (rok od dnia otwarcia spadku lub od dnia uzyskania informacji o otwarciu spadku) notariusz wydaje spadkobiercom i zapisobiercom akt poświadczenia dziedziczenia.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego w chwili przyjęcia i nabycia spadku wszystkie prawa i obowiązki spadkodawcy, które nie wygasły z chwilą jego śmierci, przechodzą na spadkobiercę. Spadkobiercy odpowiadają za długi spadkodawcy, również ze swojego majątku własnego, jeżeli odziedziczone składniki majątku okażą się niewystarczające do spłaty zadłużenia. Spadkobierca, który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, odpowiada za długi spadkodawcy i inne roszczenia wobec spadkodawcy wyłącznie do wysokości odziedziczonego spadku.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Aby zarejestrować nieruchomość, należy złożyć akt poświadczenia dziedziczenia oraz wnioski o rejestrację w rejestrze nieruchomości.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

W prawie łotewskim dopuszcza się możliwość powołania następujących osób:

- po otwarciu spadku – kuratora spadku (*mantojuma aizgādnis*). Na wniosek spadkobierców lub w niektórych przypadkach przewidzianych w przepisach prawa (np. w sytuacji poważnego zadłużenia spadku, w przypadku braku spadkobierców lub braku możliwości nawiązania kontaktu ze spadkobiercami itp.) notariusz ustanawia kuratelę spadku (*aizgādnība*) na podstawie odrębnego aktu i przekazuje ten akt sądowi rodzinnemu, który wyznacza kuratora spadku;
- wykonawcy testamentu – spadkodawca powołuje wykonawcę testamentu w sporządzonym przez siebie testamencie.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Testament, którego ważność została potwierdzona, zostaje wykonany przez wykonawcę testamentu powołanego w tym celu w samym testamencie albo w innym specjalnym dokumencie sporządzonym przez spadkodawcę. Jeżeli wykonawca testamentu nie został powołany, odpowiedzialność za wykonanie postanowień testamentu spoczywa na spadkobiercy wskazanym w testamencie. Jeżeli jednak spadkodawca nie powołał w testamencie żadnego bezpośredniego spadkobiercy, odpowiedzialność za wykonanie testamentu spoczywa na kuratorze spadku ustanowionym przez sąd rodzinny na podstawie decyzji wydanej przez notariusza.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Status prawny wykonawcy testamentu oraz zakres przysługujących mu uprawnień i spoczywających na nim obowiązków określa wola spadkodawcy wyrażona w testamencie. Jeżeli spadkodawca nie wyda żadnych szczegółowych dyspozycji, wykonawca testamentu jest zobowiązany wyłącznie do poszanowania i wykonania ostatniej woli spadkodawcy, uregulowania zobowiązań spadkowych oraz dokonania działu spadku między spadkobierców i zapisobierców.

Kuratorzy spadku zarządzają spadkiem samodzielnie oraz reprezentują spadek i występują w jego imieniu. Kuratorzy zarządzają spadkiem z taką samą dbałością i starannością, z jaką zarządzaliby własnym majątkiem. W okresie zarządzania spadkiem kuratorzy przekazują sądowi rodzinnemu sprawozdania roczne, a po dokonaniu działu spadku między spadkobierców lub po wygaśnięciu okresu sprawowania kurateli nad spadkiem z innych względów są zobowiązani do sporządzenia sprawozdania końcowego. Kuratela i mandat kuratora wygasają z chwilą sporządzenia przez notariusza aktu poświadczenia dziedziczenia.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Notariusz sporządza poświadczenie dziedziczenia w formie aktu notarialnego. Nie istnieje możliwość podważenia ważności aktu notarialnego. Akt ten można jednak zaskarżyć w odrębnym postępowaniu.

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 07/02/2019